

fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.sba.bb@regeringskansliet.se

Remiss. SOU 2022:14 Sänk tröskeln till en god bostad

Regeringskansliets diarienummer Fi2022/01157

Region Skåne har beretts möjlighet att lämna synpunkter på rubricerat betänkande och önskar framföra kommentarer enligt nedan.

Inledning

Region Skåne har ansvar för vård och hälsa i Skåne samt ett samordnande ansvar för Skånes utveckling, enligt Lag 2010:630 och lagändring 2019:944 om regionalt utvecklingsansvar. Detta ansvar innebär att utarbeta och fastställa en strategi för regionens utveckling och samordna insatser för genomförandet av denna samt att upprätta och fastställa planer för regional transportinfrastruktur. Region Skåne är också regional kollektivtrafikmyndighet i Skåne län, vilket innebär det politiska och ekonomiska ansvaret för den samhällsfinansierade kollektivtrafiken.

Region Skåne har sedan januari 2019 även ansvar för den regionala fysiska planeringen i länet, och uppdraget att ta fram en regionplan för Skåne. Ett förslag till Regionplan för Skåne 2022 – 2040 beräknas antas i juni 2022. Region Skåne gör dessutom regionala bedömningar av den ekonomiska utvecklingen samt prognoser över sysselsättning och tar årligen fram befolkningsprognoser och hushållsprognoser för Skåne och dess kommuner samt skattningar av den faktiska efterfrågan på nya bostäder.

Region Skåne yttrar sig över rubricerat betänkande utifrån ovanstående ansvar.

Region Skånes synpunkter

Sammanfattningsvis vill Region Skåne lyfta nedanstående punkter. Resonemangen vidareutvecklas och fördjupas vidare i yttrandet.

- Region Skåne håller med om betänkandets beskrivning av utmaningarna för en socialt hållbar bostadsförsörjning.

- Region Skånes påpekar att regionerna har en roll att spela med tanke på ansvar för regional utveckling och regional fysisk planering.
- Region Skåne ställer sig positiva till ett nytt statligt mål för bostadsförsörjningen och deltar gärna i fortsatt diskussioner.
- Region Skåne ser positivt på ett tydliggörande av den statliga bostadspolitiken men påpekar behovet av långsiktiga spelregler för bostadsmarknaden.

Bostadsförsörjningens utmaningar är väl beskrivna i betänkandet och Region Skåne håller med om beskrivning och välkomnar uppdragets övergripande syfte att skapa förutsättningar för en socialt hållbar bostadsförsörjning. Det har sedan länge varit tydligt att ett av de stora välfärdsproblemen är att en stor del av befolkningen är utestängda från bostadsmarknaden. Det finns stora behov av förändringar inom bostadsförsörjningen och det är också angeläget att dessa förändringar sker så snart som möjligt.

Under 2020 publicerade Region Skåne och Byggföretagen gemensamt en rapport med rubriken ”Bostadsglappet i Skåne, en analys av hushållens möjligheter att hyra eller köpa bostäder i Skåne”. Huvudsyftet med rapporten var att fördjupa förståelsen och specifikt analysera hushåll som inte kan eller har svårt att efterfråga en lämplig bostad på bostadsmarknaden i Skåne. Det framkom bland annat i rapporten att trångboddheten i Skåne har ökat och att det främst är barnfamiljer som drabbas. Region Skåne avser att uppdatera rapporten under hösten 2022.

Betänkandet pekar på det gemensamma ansvaret som staten och kommunerna delar för bostadsförsörjningen och behovet av att staten tydligare ska ta ledning och visa den bostadspolitiska viljeinriktningen. Region Skåne delar denna syn men vill också uppmärksamma det ansvar som regionerna har för den regionala utvecklingen och för den regionala fysiska planeringen. Det är tydligt att bostadsförsörjningen behöver ses över, men de förändringar som görs behöver också beslutas i bred parlamentarisk enighet så att reglerna blir långsiktigt hållbara.

En ny bostadsförsörjningslag

Betänkandet föreslår en ny samlad bostadsförsörjningslag som omfattar såväl stat som kommun och ersätter lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Betänkandet framhåller att förslaget understryker det gemensamma ansvaret för stat och kommun, underlättar samverkan och skapar förutsättningar för ett åtgärdsinriktat och målfokuserat arbete. Region Skåne anser att det är en brist att betänkandet inte sett till bostadsmarknadens funktionssätt och att de behov som ska mötas också kräver ett regionalt perspektiv. Det finns regionalt utvecklingsansvariga aktörer och aktörer med ansvar för regional fysisk planering som både kan och bör vara med och bidra till att lösa den gemensamma utmaningen.

Region Skåne håller med om betänkandets påpekande att den nya föreslagna bostadsförsörjningslagen tillsammans med de övriga förslag som läggs, är

långt ifrån tillräckligt för att komma till rätta med de strukturella problem som finns inom bostadsförsörjningen och som orsakar att människor ställs utanför bostadsmarknaden. Region Skåne bedömer att det kommer att behövas fler förslag på förändringar av det ekonomiska och finansiella systemet som styr bostadsmarknaden.

Målet för bostadsförsörjningen och dess innebörd

Betänkandet föreslår ett nytt mål för bostadsförsörjningen i syfte att öka tydligheten samt att ta ett nytt grepp för förståelsen av bostadsförsörjning. Region Skåne ställer sig positiva till ett nytt mål och att detta mål omfattar bostadsförsörjningen i sin helhet och inte enbart bostadsbyggandet. Dock skulle målet behöva vara konkretare för att ge stöd för efterföljande planering av bostadsförsörjningen. En del av målet är att bostadsmarknaden ska fungera inkluderande och möta hushållens efterfrågan och behov. Det kommer här vara angeläget att definiera vad som menas med bostadsmarknaden och vilka hushållens behov är. Region Skåne har under en rad år arbetat med att ta fram analyser och underlag om bostadsmarknaden samt behov och efterfrågan och det är tydligt att det behövs en större förståelse och kunskap i dessa frågor. Region Skåne är gärna delaktig i den fortsatta diskussionen för att bidra med det regionala perspektivet på bostadsmarknaden.

Nationell handlingsplan för bostadsförsörjningen

I betänkandet föreslås att regeringen året efter ordinarie val till riksdagen ska ta fram en nationell handlingsplan för bostadsförsörjningen. Handlingsplanen ska enligt förslaget innehålla en redovisning och bedömning av utvecklingen på bostadsmarknaden och vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på denna, en redovisning och bedömning av vidtagna åtgärder inom relevanta politik- och utgiftsområden, en beskrivning av planerade åtgärder för att nå målet för bostadsförsörjningen och en beskrivning av Sveriges åtaganden inom EU och internationellt.

Region Skåne håller med om och ser att en nationell handlingsplan med höga krav på ett tvärsektoriellt och departementsövergripande perspektiv har goda förutsättningar att identifiera den aktuella problematiken samt även bidra till åtgärder som bidrar till en bättre fungerande bostadsförsörjning. Det finns dock en risk att en handlingsplan som görs om varje mandatperiod motverkar behovet av att spelreglerna inom bostadsförsörjningen är tydliga, förutsägbara och långsiktiga. Bostadsmarknaden är inte likt andra marknader. Processerna är med nödvändighet långsamma och kostnaderna för såväl företag som det offentliga och inte minst enskilda människor är höga. Det är därför viktigt att såväl företagen som människorna som ska bo i bostäderna möts av transparenta och långsiktiga regler.

Region Skåne ser också att en nationell handlingsplan för bostadsförsörjningen kommer att behöva integreras med andra nationella handlingsplaner och strategier som exempelvis den nationella strategin för hållbar regional utveckling. För att kunna möta den viktiga

samhällsutmaning som betänkandet väl beskriver behöver alla delar av samhället delta, även regionerna.

Krav på samordning mellan kommuner

I betänkandet föreslås att kommunerna ska beakta behovet av samordning i frågor om bostadsförsörjning. Region Skåne håller med om vikten av samordning mellan kommuner men vill framhålla att detta inte görs bäst genom att länsstyrelsernas samordningsuppgift förs över till en förordning. Region Skåne vill här framhålla att betänkandet också behöver ta hänsyn till att regionerna har ansvar för regionens utveckling och för Region Skånes del också ett direkt ansvar att bedriva regional fysisk planering. Utifrån dessa ansvar ska Region Skåne utreda regionala frågor av betydelse för länets fysiska miljö och verka för insatser som kan bidra till att det långsiktiga behovet av bostäder kan tillgodoses.

I förarbetena till förändringarna i plan- och bygglagen (2010:900), PBL, som genomfördes 1 januari 2019 framgår att den regionala fysiska planeringen bör avse frågor som bör behandlas ur ett vidare perspektiv än den enskilda kommunens. Exempel på regionens insatser som nämns specifikt kopplat till bostadsförsörjning är att ta fram analyser och annat planeringsunderlag, exempelvis sådant underlag som rör förutsättningar, utmaningar och framgångsfaktorer kopplade till bostadsförsörjning. Andra exempel på insatser är att erbjuda olika mötesforum för att på regional nivå samtala om och sprida kunskap och erfarenheter kring regional fysisk planering och bostadsfrågan. Detta arbetar Region Skåne redan aktivt med och har såväl kompetens som möjligheter att fortsätta detta arbete. Region Skåne ser därför inget behov av ytterligare reglering på området annat än en hänvisning till gällande lagstiftning i PBL.

Region Skåne vill också i sammanhanget lyfta fram att bostadsförsörjningen främst är en kommunal uppgift och att det även fortsatt är viktigt att beakta det kommunala självstyret och planmonopolet.

Ett råd för socialt hållbar bostadsförsörjning

Betänkandet föreslår att ett råd för socialt hållbar bostadsförsörjning inrättas där regeringen årligen samlar representanter från kommuner, myndigheter och andra verksamma aktörer på bostadsmarknaden. Syftet uppges vara att skapa ett forum där bostadsförsörjning diskuteras och åtgärder utvecklas. Region Skåne vill här påtala att om ett sådant råd inrättas och med tanke på regionernas ansvar för den regionala utvecklingen och i vissa fall för den regionala fysiska planeringen, bör regionerna vara representerade på alla nivåer av rådet och företräddas av regionerna själva.

Konsekvenser för regionerna

Region Skåne kan konstatera att betänkandet inte har beaktat förslagets konsekvenser för regionerna trots att Region Skåne och Region Stockholm enligt plan- och bygglagen ska verka för insatser som kan bidra till att det långsiktiga behovet av bostäder kan tillgodoses.

Anna Jähne
Ordförande

Ulrika Geeraedts
Utvecklingsdirektör